

КОНЦЕПЦИЯ ЗА РАЗВИТИЕТО НА БНТ – 2019–2022 г.

От САШО ДИКОВ

ИСТИНАТА!

ИСТИНАТА ЗА БНТ!

ПО БНТ – ИСТИНАТА ЗА ДЪРЖАВАТА И СВЕТА!

Всеки път, когато гледам БНТ, изпитвам болка и съжаление – все пак 15 години съм работил в „Старата къща“. Но, когато се вгледах по-сериозно и в предаванията, и в програмите, и във фактите, свързани с БНТ, признавам си, направо се ужасих. Никога не ми е минавало през акъла, че БНТ е в толкова огромна, всеобхватна криза: имиджова, програмна, творческа, финансова.

Осмелявам се, обаче, да твърдя, че изход има. Но са необходими огромни промени, огромни усилия, огромна воля, разбира се, на базата на доказани познания, опит и характер.

Какво и по какъв начин да бъде наложено като нов стил на работа, ново, подобро съдържание на познатите форми, ново профилиране на каналите, както и нови програмни схеми – това са основните въпроси, които трябва да бъдат решени.

Относно имиджа:

За съжаление, БНТ си заслужи имиджа на обслужваща властта телевизия, и то в слугинския смисъл. В новините и публицистиката понякога се спестяват нелицеприятни за властта факти и теми или се реагира на най-големите скандали със закъснение. В публицистиката нерядко се подминават най-актуалните теми и неудобни събеседници. Поведението на журналистите при интервютата или брифингите е далеч от най-достойното и професионалното. „Апартаментгейт“ е ярък пример, но е само върхът на айсберга. Зрителите няма как да не са запомнили, че в пика на скандала с апартаментите на властта, „Референдум“ се занимаваше с темата „Турция след изборите“, а следващата седмица темата беше „Европа“. А за „Апартаментгейт“ се канеха социолози и политолози. От години не беше се случвало екипът на едно предаване да напише декларация срещу програмния директор на БНТ 1 заради намесата му в редакционната политика на екипа. Позорно е да направиш 40-минутно интервю и да не

излъчиш и секунда от него, какъвто беше случаят с адвокат Илиан Василев. Едва ли е особено достойно в една емисия на „По света и у нас“ да отразяваш протести срещу властите в Албания, Сърбия и други европейски страни, а да не излъчиш и секунда от протестите пред Министерски съвет у нас. След масирана рекламна кампания в последния момент да сваляш от ефир предаването „Открито“ и дни наред да мълчиш за причините за свалянето, едва ли е доказателство за свобода на словото.

Убеден съм, че изисквайки ново поведение на репортерите и водещите, съчетано с безкомпромисно показване и на най-неудобните факти, последвано от професионални коментари с всички гледни точки, доверието в БНТ много бързо ще се върне. Позволявам си да дам един пример с купената и закрыта телевизия ViT, на която бях програмен директор от май до декември 2017 г. По-малко от шест месеца след като пуснахме новата програмна схема, в основата на която бяха два двучасови информационно-публицистични блока, от понеделник до петък, както и ежедневното едночасово предаване на Люба Кулезич, доверието в ViT стигна 4-то място. Допитването бе организирано от БТВ, като на следващите две места бяха Нова тв, и Канал 1.

Относно програмирането:

Твърдо убеден съм, че гръбнакът на БНТ (и то изправеният и здрав гръбнак) трябва да бъдат **новините, публицистиката и разследващите предавания**. Нов, обогатен прочит ще има **спортът по БНТ. Културата и образованието** са изключително важни теми, но в сегашния си телевизионен вид са отчайващо неинтересни.

„Хермафродитът“ БНТ 2, който по лиценз е канал за култура и образование, в сегашния си вид, както каза Иван Гарелов още преди 2 години тук, на изслушването, е „кошче за боклук“. Продължава да е същото „кошче“ и в този момент.

БНТ 3 беше замислен като спортен канал, но в сегашния си вид (с излъчване на игрални филми) е меко казано, недомислие.

БНТ 4 (бившият БНТ Свят) като идея е за българите в чужбина, но като реализация е кръгла нула.

По-късно ще дам и конкретните стряскащи примери в подкрепа на тези мои изводи.

От казаното дотук не бива да се остава с впечатление, че всичко в каналите на БНТ заслужава критика. Разбира се, „По света и у нас“ в 20.00 ч. в немалко случаи си остава единица мярка за качествени новини. Човек наистина остава изумен с някои попадения в „Панорама“ или „Референдум“. Но, както добре знаем, за „кацата с мед“ лъжица катран е

достатъчна. За телевизионната „каца“ понякога и една капка проваля труда на „пчеличките“. Особено в последно време ТЕ („капките“ и „лъжиците“) доста се увеличиха.

До какво доведе всичко това?

Резултатите са, меко казано, плачевни. Според специализирания сайт за изследване на телевизионната аудитория „Медия клуб“, четирите канала на БНТ имат нищожен пазарен дял от цялата аудитория за 2018 г., и то в най-активната група от 18 до 54 години. Тук, разбира се, трябва да се направи уговорката, че зрителската аудитория се измерва от две фирми – ГАРБ и НИЛСЕН, които нерядко дават драстично различаващи се данни, най-вече по адрес на Нова тв и бТВ, в зависимост от това, коя телевизия с коя от двете фирми има договор за рейтинги и съответно на коя плаща.

За да илюстрираме ужасяващото състояние на каналите на БНТ, ще предложа данните и на двете агенции: Според НИЛСЕН, като среднодневен рейтинг, най-гледана е Нова тв, на второ място, с малка разлика е бТВ, на трето място е БНТ 1 – с **пет пъти** по-ниска гледаемост от Нова тв. Според ГАРБ, бТВ е най-гледана, далеч след нея е Нова, трета е БНТ 1, но пак **пет пъти** по-негледаема – този път от бТВ .

Още по-смушаващи са данните за останалите три канала на БНТ. Според НИЛСЕН, БНТ 3 е на 21-во място, а според ГАРБ – на 23-то. Но и според двете агенции резултатът е почти еднакъв – 3.0 и 3.1 (брой зрители). Толкова имат и сума ти кабелни канали, включително за детски програми.

Отчайваща е ситуацията с БНТ 2 и БНТ 4 – в това изследване те са извън първите 25 канала, а според други изследвания, зрителският интерес към тях клони към нула, просто не ги хващат измерванията.

След всичко казано дотук, неслучайно, в последния отчет на БНТ пред СЕМ за периода септември 2018 – февруари 2019, удобно се избягват сравненията с рейтингите на конкурентните канали. Изключението е само едно и то потвърждава казаното – с директното излъчване на посрещането на Новата 2019 г, БНТ направо е „убила“ конкуренцията: БНТ1 с пазарен дял 43.8%, бТВ – 26.3%, Нова тв – 4.0%. Още по-приятни са цифрите в най-активната група 25-54 г. – съответно 45.8%, 25.8%, 4.3%. (това са проценти от цялата зрителска аудитория, или т.нар. ШЕР – пазарен дял).

По темата пийпълметрия в същия отчет съвсем мимоходом е отбелязано, че има, цитирам, „лек спад към шест предавания“: „Панорама“, „Библиотеката“, „История БГ“, „ПСН“-18.00ч. , „Денят започва с Георги Любенов“ , както и Сутрешния блок. Обяснението е в едно изречение – „конкуренцията разполага с повече пари“.

Естествено, посочени са и предаванията, в които има ръст на рейтинга: „ПСН“-20.00ч., „Още от деня“, „Бразди“, „Референдум“, „Нощни птици“. Най-гледани предавания са: „Стани богат“, „ПСН“-20.00 ч., „Панорама“, „Още от деня“, „Открито“ и на шесто място – „Бразди“.

И ако по отношение на рейтингите може да се спори колко са обективни, то **приходите от реклама дават смазваща оценка за продукцията на БНТ.**

В същия отчет на БНТ се признава, че планът за приходи не е изпълнен, въпреки че през 2018 г. БНТ излъчи Световното първенство по футбол.

Но не това е най-лошото и най-смушаващото.

Преди това, обаче, малко пояснения: заради десетките милиони бюджетни пари, БНТ е поставена в крайно неизгодно положение с излъчването на реклами. Частните телевизии имат право във всеки час да отделят по 12 минути за реклама, докато БНТ може да излъчва 15 минути, но за цяло денонощие. А в най-гледаното време, т.нар. праймтайм между 19.00 и 22.00 ч. **не може** да излъчва повече от 5 минути.

И тук стигаме до присъдата:

БНТ не успява да запълни дори тези пет минути! И ако мислите, че има конкретни мерки или предложение за промяна в отчета на БНТ, лъжете се. Единствено на стр. 35 на Отчета четем мъглявото: „средната запълняемост на рекламното време бележи динамика“. Тази средна запълняемост за праймтайма се оказа под 50% (за м. април 2019). В протокол №5 от заседанието на УС от 30 януари 2019 г. в т.7 четем: „ Във връзка с необходимостта от увеличаване на приходите, свързани с предаването „Стани богат“, трябва да се приемат нови цени на рекламата“.

Какви мерки са взети в протокол от следващото заседание на УС не пише, но, за в-к Капитал, Цветана Тачева, директор на Дирекция „Изследвания“ на „Публисис груп“ (една от най-големите рекламни агенции) казва: „За съжаление, цените на рекламата в БНТ са значително по-високи от цените на останалите две конкурентни групи, което ограничава включването на нови рекламодатели. От друга страна има значителен свободен инвентар, което означава, че има потенциал за намаляване на цените и, което би довело до увеличаване на рекламодателите.“

Пет месеца по-късно след цитираното по-горе януарско заседание на Управителния съвет на БНТ, картината е все така отчайваща. В 19.30, в рекламната пауза на “Стани богат” се излъчват предимно **автореклами.**

Това е мой мониторинг, тъй като конкретна информация по темата липсва. Информацията, с която разполагам, обаче, е, че за м. април 2019 г. общата

запълняемост на рекламното време на БНТ /15 минути на денонощие/ е малко над 56%, а още по-убийствени са процентите за праймтайма – 46.50%.

Дотук приведох някои болезнени факти за състоянието на БНТ, за да се разбере, че повече само с козметика не става. Очевидно, досегашното ръководство така разбира нещата – набляга на шаловите и джуфките, т.е. сложи нови имена на Каналите и ги пакетира с нова графика. За съжаление, ефектът е нулев или минимален. **Нужен е скалпел, повтарям – скалпел, а не сатър.** След точната, безмилостна диагноза идва ред на неотложната операция.

В последните години вегетирането на БНТ според мен се разви главно поради две причини.

Първо: Отсъствие, или в най-добрия случай, недостатъчна воля, желание, познание, възможности и опит за дълбока промяна на поведението на медията като цяло, както и създаването на нови програмни схеми на каналите.

Второ: От друга страна, обаче, всеки нов директор е бил плашен с въздесъщата „ламя“ със шест, седем или повече глави, колкото са профсъюзите в БНТ. „Ламята“ пази „ябълката“ и не допуска дори да се раздруса „дървото“.

Да, но сега ситуацията е драматично различна. С безпрецедентното си открито писмо от края на май т.г. до правителството и парламента, синдикатите показват, че повече така не може. Искат истината – колко са дълговете: 18, 25, 40 милиона лева? Какви са причините? Кой е виновен? Не вярват на ревизии и одити, настояват за профил на новия директор и яснота за екипа му. Вярвам, че тези, които подкрепят писмото, са разумни хора и в един честен разговор ще стигнат до решения, които са възможно най-добри, както за хората в телевизията, така и за самата телевизия. В такъв един дебат трябва да стане кристално ясно кой какво работи, колко работи и какво получава. Ще стане ясно 1 200 – 1 300 човека много ли са или са малко. Ще стане ясно сегашните 67-68 милиона лева малко ли са или съвсем малко.

Нека сега предложи моите идеи за четирите канала.

БНТ 1:

Като структура и тематика, БНТ 1 в голямата си част трябва да остане в сегашния си вид, като там ще бъде показвана телевизионна продукция от най-висока класа, независимо дали става дума за новини, публицистика, разследвания, филми, сериали или забавления. Промените виждам в две насоки.

Първо: Формиране на **Пояс Публицистика** от 21.00 до 22.00 часа, като към досегашния „Референдум“ във вторник и „Панорама“ в петък се прибави публицистика в понеделник, сряда и четвъртък. По този начин зрителят ще знае и ще придобие бързо навика, че след най-качествените новини от 20.00 до 21.00 ще чуе експресните, достоверни и високо професионални анализи и коментари по най-интересните теми от деня. „Панорама“ ще бъде логичният завършек на седмицата. Много ми се иска Бойко Василев да се държи с българския премиер и с българския президент по същия начин, по който се държа навремето с Джордж Буш. Не вярвам да има американски журналист, който да е правил толкова „остро“ интервю с Буш. Дали „Референдум“ ще запази деня на излъчване, или целият **Пояс** ще носи името „Референдум“, ще бъде уточнено допълнително.

Тук по-важната промяна ще бъде свързана със съдържанието и тона на новините и публицистиката. Те ще отговарят на всички най-високи критерии за обективност и достоверност. Абсолютно еднакъв ще бъде аршинът и към властта, и към опозицията, разбира се, и към бизнеса. Включително и към една банка, която е щедър рекламодател в БНТ, срещу което сега „се разсейваме“ по някои екотеми.

Разместване означава също така, че на практика, на предаването „Още от деня“, което сега се излъчва между 18.00 и 19.00 ч. ще му бъде дадено най-централно време („Още от деня“ вече е 4-то по рейтинг предаване на БНТ). Освободеното време може да се отдели за дискуссионни предавания, посветени на култура, образование, здраве и т.н.

Второ: **Разследващата журналистика** отново трябва да намери своето достойно място в ефира на БНТ. Това е особено наложително по две причини: необходимостта от такъв вид предавания става все по-належаща, особено на фона на катаклизмите в частните телевизии. И второ – свалянето от ефир на предаването „Частен случай“ на Владо Береану, по времето на Вяра Анкова, както и спирането на „Открито“ на Валя Ахчиева от К. Каменаров, са позорни факти в историята на всяка една обществена медия и не бива да се допускат отново.

Онова, което трябва да бъде категорично ясно: бъдещите разследващи предавания ще отговарят на всички най-високи международни стандарти за разследваща журналистика. Последният случай с действията на германското списание „Шпигел“ и в-к „Зюддойче цайтунг“, публикували анонимно видео и довели до падането на правителството в Австрия, показва как се действа дори в такива случаи

Трето: Стигаме до ключовия сегмент 19.00 – 20.00 ч. Радващо е, че предавания като „Стани богат“, което сега се излъчва там в чудовищната конкуренция на новините на БТВ и Нова, събира пред екраните на БНТ 1

между 250 и повече от 400 хиляди зрители (данните са за периода 01.04. – 11.05. 2019). Шоуто чудесно се вписва в профила на БНТ 1, защото от занемарения „магазин“ на „Сан Стефано“ не се предлагат пияни „брадъри“, разхайтени „сестъри“ или пишман „фермери“, а познания и интелигентност. Но, идва голямото НО! Цената!!!

Колко струва „Стани богат“? В отчетите на БНТ това упорито се крие, въпреки декларациите в концепцията на К. Каменаров, че в БНТ ще царят откритост, включително за външните продукции. На въпрос на колеги журналисти към ръководството на БНТ за цената отговор няма, но се промъкна информация от стенограма на изслушване в СЕМ на ръководството на БНТ. На същия тоя „сакрален“ въпрос от страна на БНТ е отговорено, че цената е 22 000 лв. за едно излъчване. Ако това е вярно, сметката е стряскаща, защото за месец това прави близо половин милион, за година – не ми се мисли...

При финансовия крах на БНТ да дадеш милиони за шоу е или лудост, или обещана лудост, или много сладка лудост. Но има нещо още по-лошо. Добре известно е, че ако искаш да направиш големи пари в телевизионния шоу-бизнес трябва много да вложиш, трябва да шашнеш публиката и от 24 минути реклама за 2 часа, или 12 минути реклама на час, излъчваш 48 или 24 клипа и ... „пей сърце“. Само че тук Законът ти дава право да излъчиш не повече от 5 минути и то в целия праймтайм между 19.00 и 22.00 ч., което прави 10 клипа.

Цената за единично излъчване в „Стани богат“, поне доскоро, беше 2 500 лв. Ако излъчиш 10 клипа си готов. Сметката излиза, но само на хартия. Действителността е кошмарна.

Още по-трагичен е случаят с друго ежедневно предаване, външна продукция – „Спортисимо“. Ако „Стани богат“ се гледа, то „Спортисимо“ е тотален провал. Жалко за прекрасната водеща Славена Вутова. И тук с още по-голяма сила изниква зловещият въпрос – колко струва? Говори се за 4-5 000 лв. на предаване, ако е вярно е чиста проба престъпление. И още един въпрос – колко струва друго едно външно предаване – готварското шоу на Ути Бъчваров. Отскоро готвачка по БНТ е и Катето Евро. Запознати казват, че и тук става дума за хиляди левове, изплащани за един брой.

На мен не ми е приятно да боравя с думи като „запознати“, „говори се“, „според слухове“, но фактите липсват. Ако тези цени са верни, милионите изсмуквани от БНТ по линия на външните продукции всяка година, може би ще станат доста над 5 или 6.

Четвърто: Външните продукции. Нека направя една ясна уговорка: външни продукции в БНТ трябва да има, не само защото ЗРТ задължава да

ги има в програмата. Външните продукции по правило носят по-високо качество, оттам и рейтинг, а по принцип (особено в частните телевизии) и пари. Но всяка телевизия трябва да си направи добре сметката – какво може да си позволи и, разбира се, на каква цена. Защото един брой на „Стани богат“ може наистина да струва 20 000 лв. и през годините в Нова тв шоуто сигурно си е избивало парите, само че в БНТ ти посмъртно не можеш да си върнеш инвестицията.

Аз лично умирам от любопитство какво се крие зад тази сума? За какво се плащат тези пари, както и за какво се плаща за „Спортисимо“ и за Ути Бъчваров? Разбира се, отгук нататък, конкурсите за външни продукции ще бъдат провеждани при пълна прозрачност.

Пето: Филмопроизводство. По закон, БНТ е длъжна да отдели 10% от бюджета си за филмопроизводство. Масовият зрител, освен „Под прикритие“, трудно би си спомнил друг сериал с толкова шумен успех.

В последния отчет има подробен списък на документални филми, игрални филми, сериали, детски филми, копродукции и т.н. Мисля, че и там трябва да се хвърли сериозна светлина - кой, как, и с какви предимства печели субсидията от БНТ, която всяка година е в размер на 6-7 милиона лева.

БНТ 2

Да си призная, акълът не ми го побира как е възможно да съществува толкова мащабно тв-недоразумение като БНТ 2. Идеята е била това да бъде канал за култура и образование. В концепцията на К. Каменаров четем, че в тригодишна перспектива БНТ 2 ще се превърне в нишов канал за култура и образование. В какво е превърнат обаче сега, година и половина след началото на мандата?

Ето какво съдържа програмата на БНТ 2 за 31.05.2019 г., денят е петък: от 6.00 до 11.00 ч. има **осем повторения** и една емисия новини. В 11.00 ч. директно от НС се излъчва парламентарния контрол. Следват нови повторения, „цъфти“ и безспорно талантливият Ути Бъчваров, а в 20.20 – сериал, в 21.10 – повторение или по-скоро **потретение** на „Стани богат“. В 22.00 – пак повторение – този път на „История БГ“ и за да бъде завършен културно-образователният телевизионен ден на БНТ, от 23.25 – концерт на дует „Ритон“.

В този му вид човек трудно издържа да прочете съдържанието на програмата, камо ли да седне да гледа.

Вън от съмнение, културата и образованието са изключително важни теми и в БНТ те трябва да заемат сериозна място. Но въпросът е – как да бъдат поднесени на зрителите? В сегашния им вид става дума за престъпно пилеене на пари, хабене на техника и хора.

Както беше казал Кошлуков в едно свое произведение: „Когато те гледат една шепа хора, ти не изпълняваш никаква обществена функция“. И е абсолютно прав.

Има и още нещо. За съжаление, практиката показва, че най-важните неща за обществото и държавата предизвикват най-малък интерес. Ще си позволя да дам пример с историята на предаването „ДикOFF“ по Нова. Проблемите и скандалите в съдебната система, които винаги съм смятал, че са изключително важни теми, и съм искал да бъдат включвани в почти всяко издание, без изключение са показвали най-нисък рейтинг от цялото предаване. Заради това винаги сме се опитвали да ги „продадем“ между две други интересни теми. Подобен подход предлагам и за съвсем новия профил на БНТ 2.

За БНТ 2 моето виждане е, че трябва да се превърне в изцяло информационно-публицистичен канал.

Необходимостта от такъв канал е повече от очевидна, особено с драматичните събития които съпътстват ежедневието – у нас и по света. Че мястото на този канал е в БНТ, струва ми се, също не подлежи на съмнение.

Какво ще съдържа бъдещият БНТ 2?

Първо: новини на всеки час.

Второ: публицистика, студийни предавания по най-актуалните теми.

Трето: „Властта днес“ (работно заглавие) – тук ще се проследява работата на НС, МС, различните министерства, Европарламента, Еврокомисията. Става дума за директни включвания от съответните места или гостуване на министри и депутати – в студиото на БНТ 2, в парламентарното студио в София или в Брюксел.

Четвърто: „Брейкинг нюз“ (работно заглавие) – прекъсване на програмата при драматични събития – катастрофи, убийства, наводнения или пък извънредни събития – брифинги и пресконференции, обръщения по линия на властта или опозиция и т.н.

Пето: Директни излъчвания от мястото на най-значимите или интересни събития от най-различно естество – информация за театрални и филмови премиери, изложби, книги, конкурси – от културата до шоу-бизнеса.

Шесто: Дискусии по горещите теми на деня – студийна програма.

Седмо: Директно излъчване на дискусии, например, от аулата на СУ, или пък от някое училище – темите ще диктуват начина на отразяване.

Разбира се, възможностите на такъв тип канал са изключително големи за „вклиняване“ в общия информационен поток и на културата, и на образованието, и на младежките теми. Тук има голямо поле за съвместни действия с Министерството на образованието например. За съжаление, подготвен проект за съвместна работа между БНТ и Министерството на образованието по неясни причини е пропаднал, но това не значи, че не трябва да бъде реанимиран. Разбира се, общата дейност би била много полезна и с Министерството на културата. Европрограмите са „добре дошли“, използване на материали по линия на ЕВУ ще дообогатят канала.

Напълно съм убеден, че такъв канал ще има своя успех и сериозна аудитория, защото такъв начин на работа беше в основата на успеха на телевизия ViT. Там излъчвахме ежедневно, от понеделник до петък, два двучасови блока с такъв профил – от 11.00 до 13.00 и от 16.00 до 18.00 ч. Като добавим ежедневното едноминутно публицистично предаване на Люба Кулезич в праймтайма, разбираме защо толкова бързо спечелихме доверието на аудиторията. И още един пример от ViT – всяка вечер излъчвахме максимално пълните версии на изявленията на политици, магистрати, министри и въобще на хора, изказали се през деня по важни за държавата и обществото теми. На тези изявления в новинарските емисии на телевизиите през деня обикновено се отделят по минута – минута и половина.

При този профил на канала и този начин на работа се поставят поне два въпроса – как съдържанието на програмата ще бъде технически осигурено и съответно колко би струвало цялото това производство?

Онова, което трябва да се знае е, че предвиждам екипът, който отива за отразяване на дадено събитие, да не работи само за БНТ 1 – т.е. 1 минута за ПСН, а да работи и за БНТ 2 със значително повече ефирно време – било като директно включване, било като серия директни включвания или интервюта от мястото на събитието. Разбира се, когато извънредните обстоятелства налагат, ще се изпращат по двама репортери и двама оператори, но това ще са изключенията, потвърждаващи правилото.

Давам си сметка колко кошунствено звучи това за немалко хора в БНТ – „Ама как така, ние ще се преуморим и претоварим, работата ни ще стане двойна и тройна“. **Наистина ще стане. Но пък си струва.**

Освен всичко друго, БНТ 2 ще се превърне в едно огромно поле за изява на телевизионните центрове в Пловдив, Русе, Варна, Благоевград, както и, разбира се, много по-интензивна ще стане както тяхната работа, така и работата на кореспондентите в страната и чужбина. Тя ще стане не само по-интензивна, а и безкрайно по-интересна, защото, да си признаем, едва ли някой се интересува от сегашната им т.нар. „културна“ продукция.

БНТ 3

Първоначалната идея бе, БНТ 3, който доскоро се казваше БНТ HD, да бъде спортният канал на БНТ. При неимоверното нарастване на цените на правата за спортните събития и при навлизането на нови, амбициозни и финансово много мощни играчи като А1, проблемите пред БНТ, съответно и пред канала, скочиха стремително. Доказателство за това е, че дори БТВ бе принудена по финансови причини да отстъпи половината от правата на мачовете от Шампионската лига по футбол на А1. По същата причина и дългогодишният притежател на правата за испанското футболно първенство – Булсатком – трябваше да раздели „баницата“ също с А1.

Ясно е, че ще става все по-трудно на този терен, но от друга страна, темата „спорт“ има големи традиции, към нея има гарантиран интерес. Само един факт: когато наскоро мачовете от Европейското първенство по футбол се излъчваха едновременно по БНТ 1 и по Нова тв, по време на излъчването рейтингът на БНТ 1 беше три пъти по-висок, отколкото този на Нова тв.

Преди да кажа какво предлагам за промяна и за обогатяване на канала, да хвърлим поглед към това, което се предлага в момента.

Каквато и слаба оценка да дам, все ще бъде като комплимент за тоталната сбърканост на сегашния БНТ 3. Ето доказателството: поглеждаме програмната схема за 31.05.2019, петък: 8.10 ч. – колоездачна обиколка на Йоркшир, 16.00 – световна купа по модерен петобой – две събития, които дали са от пакет спортни събития, непредизвикващи никакъв интерес, но за които са платени сума пари, е въпрос за допълнително изясняване. В 19.50 и от 22.00 се излъчват игрални филми. Останалото време е посветено на събития, които, според мен, биха могли да се приемат като за спортен канал. Отиваме в събота – най-спортния ден. В 8.15 сутринта, в 20.00 ч. и в 21.30 се излъчва едно и също предаване, нямащо нищо общо със спорта, което в същия този ден – събота – се излъчва и по Канал 1 от 18.00 ч. Същото това предаване в неделя се излъчва пак от 8.15 ч. И за да е идиотщината пълна, в неделя от 16.00 ч., в рамките само на 22 часа, то се излъчва за пети път! Тук, разбира се, не критикувам въпросното предаване, а програмирането, което с тези досадни повторения показва или тотална безпомощност или най-обикновена безотговорност. В събота, в „спортния“ канал от 20.00 и от 22.15 се излъчват игрални филми, в неделя, по същата схема, този път от 19.45 и от 22.00 – пак игрални филми. И за да е абсурдът пълен, в неделя от 21.50 до 22.00 са отделени „цели“ **10 минути за спортни новини**, а през цялата седмица, включително събота и неделя няма нито една минута студийно спортно предаване. Новото ръководство е свалило ежедневните спортни предавания без да даде каквито и да било обяснения.

Как виждам новото лице на БНТ 3:

В изблик на ослепителна скромност мога да кажа, че съм бил водещ на първото голямо спортно уикенд-предаване, каквото беше неделното тричасово „Маратон“ по Ефир 2. Ехото, мисля, че още кънти из коридорите на „Старата къща“.

През 1988 г., аз, като най-„неблагонадежден“, бях единственият журналист от Спортна редакция, който не замина за Олимпиадата в Сеул, а беше оставен тук със задачата по 10 минути на ден да прави нещо около Олимпиадата. Задачата беше изпълнена, но само в първия ден. Десетте минути, с всеки изминал ден, нарастваха в геометрична прогресия, за да стигнат до многочасова съпътстваща олимпийска програма, която допълваше излъчванията от Сеул. Ефектът беше толкова голям, че след Олимпиадата, вестници, нямащи нищо общо със спорта – като „Литературен фронт“ и „Култура“ – написаха специални материали. В същия дух ще допълня, че навремето, при мизерната техника на телевизия Канал 3 започнахме нещо, което остана нарицателно и до днес, а именно подходът „Асене, върни!“ С други думи, връщане на една и съща ситуация на каданс и стоп-кадри, за да се изяснят и най-малките подробности по нея. Само един факт да приведа: при 11 секунди изходен материал (световният рекорд на Морис Грийн на 100м) с „енциклопедията“ Асен Спиридонов (сега звезда в Евроспорт), направихме 18 минути ефир. Разбира се, това са супер драстични примери от моята тв-биография. Студийна програма при отразяването на големите спортни събития от години е редовна практика за БНТ, но мисля, че резервите по тази линия не са изчерпани.

Ето сега и конкретните стъпки, които предлагам:

Първо: даденото събитие трябва да се пакетира много по-добре, с други думи – преди, по време на почивките и след събитието, студийната програма може да бъде много по-разнообразна и много по-интересна. Осигурените права за излъчване на Европейското първенство по футбол през 2020 г. и Олимпиадата в Япония същата година, биха били идеалната възможност за реализация на това, за което говоря.

Второ: при наличието на много по-модерната техника на БНТ за повторение и графики върху терена и играчи, възможностите за прилагане на архаичния подход „Асене, върни!“ сега са много по-големи.

В подкрепа на казаното дотук е и печалният факт, че и конкурентните телевизии, които отразяват българското и големите чужди футболни първенства, далеч не се справят в тази посока по най-добрия начин.

Трето: Естествено трябва да се върнат в ефира ежедневните студийни предавания.

Четвърто: Трябва да се положат всички усилия за суб-лицензиране на големи първенства, и особено на българското футболно първенство, с други думи – да се придобият права за излъчване на кратки репортажи.

Пето: БНТ може да стане така необходимият един вид съорганизатор на спортни събития в нашата страна. Имам предвид събития, за които не трябва да се плащат права, но за които, при сключване на предварителни договори със съответната спортна федерация или с организатора на събитието, далеч по-лесно могат да се търсят рекламодатели и спонсори. В тази връзка от огромна полза би била съвместната работа с Министерството на спорта. В крайна сметка, да не забравяме, че с подобни прояви може да по най-убедителен начин да се изпълнява обществената функция на БНТ.

Шесто: Много по-пълноценно трябва да се използва и спортният архив на БНТ. Възможностите за тв-продукт на тази основа също са много сериозни.

Седмо: Добре дошли са и чужди програми по темата, каквато практика съществува и до този момент.

За успеха на този канал ще предложи вкарване на **втора главна тема** – дали тя ще бъде наречена „здравословен начин на живот“ или „спортът като хоби“, няма особено значение.

Какво може да е съдържанието?

Първо: Фитнес под всякакви форми и всякаква информация по темата фитнес. Фитнесът се превърна в мания и темата ще има своята сериозна публика. Да не забравяме, че навремето уроците на Синди Крауфорд предизвикаха световна сензация. 25 г. по-късно култът към фитнеса и здравословното хранене е по-видим от всякога.

Второ: Здравословни храни, диети, хранителни добавки – ето още една тема, която драстично ще разшири аудиторията на канала, а освен това ще даде и възможност за привличане на рекламодатели и спонсори.

Трето: В този канал могат и трябва да намерят място и не толкова популярни спортове, като например турнири по модерни танци, защо не и народни танци, школи по танци.

Четвърто: И накрая, без да смятам, че съм изчерпал темите, ще посоча нещо в сферата на екзотиката. В Германия е доста популярно едно тв-риалити, което представлява следното: Кой ще свали най-много килограми от собственото си тегло. Впрочем, доколкото знам, подобен опит преди време е бил правен и в ефира на БНТ.

Честно казано, в сегашния му вид, трудно може да се намери обяснение за съществуването на този канал. С оглед и на финансовото състояние на БНТ, онова, което ми се вижда единствено оправдано, е, да бъде правен своеобразен микс от най-доброто, най-интересното от продукцията на останалите три канала. Да се прави само продукцията за този канал, предназначен за българите в чужбина е много хубаво, но струва ми се трудно осъществимо и просто неоправдано, особено като се има предвид, че съществуват различни технически възможности за излъчване на всички български канали в чужбина, вкл. и интернет.

ТЕХНИКА

Разполагам с най-подробна справка от свръх компетентен човек, участвал в изграждането и въвеждането в експлоатация на техниката в БНТ. Имам всички данни и за 30-те броя лицензи за текстообработка, за 26-те броя монтажни станции, 10-те броя файлово управление Access. За това, че последният софтуерен ъпгрейд е бил през 2011 г., а последният хардуерен ъпгрейд е бил през 2012 г., подмяната на сървъри е през 2015 г.

През 2012 г. е въведена трафик-система Harris Broadcast Master за планиране и управление на програмите, но през 2016 г. договорът за трафик-системата е прекратен. Обявена е нова процедура, но хората си работят по стария начин.

През 2008 г. е въведена роботизирана библиотека Sony Petasite с 1 400 слота за касети, но всички слотове вече са заети, което означава, че използването им за архивиране е към своя край. За да се архивира нова продукция трябва да се вадят записани касети и да се зареждат нови, но всичко се прави ръчно. На всичкото отгоре, от четири драйва в момента работят два.

Много е направено за преминаване изцяло на HD заснемане и излъчване, но все още не е завършен ъпгрейда на Avid – системата.

БНТ разполага с три големи ПТС с по 6-7 камери и два по-малки ПТС. Колите на БНТ са на по 30 години. През 2019 г. в един от големите ПТС е монтирано HD оборудване, освободено от НДК за европейското председателство. Такова оборудване е монтирано и в един от малките ПТС. За съжаление тези ПТС нямат необходимите обективи за отразяване на големите спортни събития и към момента могат да се използват само за местни прояви. Ето защо, за отразяване на големи спортни събития в България БНТ наема HD ПТС от външни фирми. Ведомствената компютърна мрежа съдържа около 800 персонални компютъра, повечето морално остарели. На регионалните тв-центрове са доставяни по три HD камерни канала, за да се постави началото на производство на програма с висока резолюция. Изводи: за производствената система Avid са дадени

значителни средства и след евентуалния ъпгрейд може да се ползва още от три до десет години. Технологията е надеждна и се използва в големите обществени телевизии в Европа. Всички студия са оборудвани с HD апаратура и могат да работят още от три до десет години. Излъчващият комплекс е в добро състояние. За цифровия архив, обаче, спешно трябва да се закупи нова роботизирана библиотека с 2000 слота. Състоянието на сегашната е критично. „Златният фонд“ все още в голямата си част е на оригинални носители. За пълното цифровизиране на стария архив ще са необходими много години.

Автомобилният парк на ПТС и РТС (репортажни телевизионни станции) трябва да се обнови. Като репортажни коли се използват дори „антики“ „Пежо“, закупени преди 16 години.

ПАРИТЕ НА БНТ

Парите на БНТ открай време предизвикват спорове, слухове, дори легенди. Като се започне от астрономическата сума, за която е бил ремонтиран кабинетът на доскорощния генерален директор К. Каменаров (едни казват 200 000 лв., други 100 000 лв., но колкото и да е, трябва да се знае), след това се мине през евентуалните комисиони при закупуването на техника и се стигне до точните адреси, на които отиват милионите за външни продукции. Естествено, трябва да стане ясно какви милиони са платени и за придобиване на спортни права до 2022 г.

В безпрецедентно открито писмо до премиера Борисов и до Народното събрание, синдикатите в БНТ заявяват, че не вярват на ревизиите и одитите на телевизията и са убедени, че дълговете на БНТ са далеч по-големи от официално признатите.

В сайта Клуб Z бе цитиран анонимен източник от БНТ, според когото през месец октомври тази година БНТ ще фалира, загробена с огромни дългове.

Да се опитаме, все пак, да подредим донякъде „пъзела“.

Всяка година държавата отпуска определена сума на БНТ. На 1.11.2018, на заседанието на Комисията по култура и медии в НС е решено тази сума да е 67 730 000 лв., което е с 2 332 600 лв. повече, отколкото за 2018 г. В решението е записано, че тези пари се дават за „създаване и разпространение на БНТ 1, 2, 3, 4 и за регионалните програми“. На заседанието са поискани 5 млн. повече, но в медии е цитиран председателят на Комисията Вежди Рашидов, който казва: „Първо реформи, после пари“. Тези думи, може би, са израз на вкорененото отдавна убеждение, че за разлика от частните БТВ и Нова, които се оправят с по-наколкостотин човека, на „Сан Стефано“ е „пренаселено“.

В отчета на БНТ пред СЕМ към 31.12.2018 г. на щат са 1 268 човека, между които и 5-мата членове на УС. Заради тази субсидия БНТ е крайно ошетен с възможности за реклама – 15 минути за 24 часа, срещу 288 минути за частните телевизии в същите часове. С други думи – почти двайсет пъти повече възможности за приходи. Освен това, в най-скъпото и гледаемо време, т.нар. праймтайм между 19.00 и 22.00 ч., БНТ има право само на 5 минути реклама. Нормално е човек да си каже: “Навремето депутатите са послушали един медиен рекламен бос, който е дал това предложение и го е направил, за да може много по-лесно да си пълни рекламните блокове на БТВ”.

Да, но нещата сега имат и конфузна страна за БНТ. Вече стана дума, че тя не може да запълни дори тези минимални минути, отредени за реклама. За м. април 2019 г. БНТ е запълнила само 57% от отделеното ѝ време, като в праймтайма резултатът е дори под 50% – 46.50. Обяснение и коментар в отчетите няма. Фактите, обаче, са безмилостни. Дали програмата е лоша и непривлекателна за рекламодаделите или рекламната политика е недалновидна, резултатите са плачевни.

Тези времеви ограничения за рекламите не важат за БНТ при големи спортни събития. Но дори и при миналогодишното Световно първенство по футбол БНТ не съумя да запълни рекламните си блокове докрай. Което вече е ужасяващо.

Как да се увеличат приходите от реклама?

БНТ не може да бъде в пряка конкуренция с търговските телевизии по съотношение рейтинг-цена. Основният източник за привличане на рекламодаделите е високо стойностни като съдържание събития и кампании. Конкуренцията на БНТ има цял „букет“ от съпътстващи канали, които със своята, макар и по-малка аудитория, все пак, са изключително „апетитен“ бонус за рекламодаделите. По този показател БНТ е в трагично състояние. БНТ 2 и БНТ 4 са тотално негледаеми, БНТ 3 прави изключение само при излъчване на големи спортни събития. Ето защо предлаганите промени в БНТ 2 и БНТ 3 ще доведат и до значително подобряване на позициите на БНТ на рекламния пазар.

За предстоящите през 2020 г. Олимпиада и Европейско първенство по футбол **трябва далеч по-рано да се изготвят атрактивни рекламни пакети**, за да бъдат използвани всички възможности за повишаване на доходите. Коренно трябва да се промени ценообразуването на рекламата, за да бъде тя адекватна на променящите се условия на пазара. Абсурдно е предаване с приличен рейтинг като „Стани богат“ да не привлича достатъчно рекламодатели.

Струва ми се, че е нереално да се иска увеличаване на 15-те минути реклама на денонощие, след като дори тези 15 минути сега не могат да бъдат запълнени. Но с оглед на очаквания по-висок рейтинг, заслужава си да се направи предложение поне да падне ограничението за само 5 минути реклама в праймтайма.

Голяма и болна тема е **разпространението на БНТ**. Убеден съм, че да се плащат всяка година 7-8 или, Бог знае точно колко, милиона на частна фирма за разпространение на програмите е проблем, който на всяка цена трябва да бъде преразгледан и намерено най-добро решение.

Най-„болезненият“ въпрос:

Безспорно, **най-болезненият въпрос е свързан с броя на щатните служители на БНТ**. Както казах преди малко, те са 1 268. Досега в своите концепции кандидатите за шефския пост най-често са говорили доста предпазливо по темата като най-смелите са стигали до формулировката „оптимизиране“ на структурите. Причината е ясна – синдикатите са готови на война с всеки директор, който дръзне дори да заговори за съкращения.

Какъв ще бъде моят подход?

Първо: Ясна, точна дисекция на ситуацията сега: кой с какво се занимава, колко е натоварен, какви пари получава.

Второ: С оглед новите програмни схеми на БНТ 1, 2 и 3, преразпределяне на работата.

Трето: Честна, професионална равносметка. Има ли основание доскорошният генерален директор К. Каменаров да предвиди за 2019 г. с 10 млн. лв. повече за заплати – 31 млн., при 21 млн. за 2018 г.? Има ли основание да се открият 100 нови щата или бройката трябва да се редуцира?

Четвърто: Ако се окаже, че хората са достатъчно, но парите са малко, започваме борба за повече пари.

Пето: Но, ако се окаже, че има излишно назначени хора, намираме решение, и то възможно най-безболезненото, защото става дума за професионални съдби.

Шесто: Едно е безспорно и смятам, че всеки разумен човек и в БНТ го разбира – повече така не може!

Седмо: Чел съм го в доста концепции на други кандидати, не знам колко е въведено в практиката, но трябва да се направи, а именно: **стимулиране на най-добрите екипи**.

Неведнъж ВВС е давана за пример като единица мярка за обществена телевизия с точност и обективност, безпристрастност, качество на работа. Какъв беше шокът, когато наскоро обявиха заплатите на най-високо платените журналисти в телевизията и се оказа, че с най-висока заплата е водещият на автомобилното предаване „Top Gear“ Крис Евънс, с 2 200 000 паунда годишна заплата. Освен това Евънс води и всяка събота и неделя радиопредаването „Брекфъст шоу“. А на второ място е известният футболист Гари Линекер, водещ на съботното предаване „Мач на деня“, който прибира около 1 800 000 лири. На трето място е добре познатият от ефира на БНТ Греъм Нортън с около 850 000 паунда. Неговото шоу, в което гостуват много от големите звезди, и което се излъчва и по БНТ, му носи отделен бонус, чийто размер не се знае.

Друга енигма, която трябва да бъде разбулена, е т.нар. **издръжка на БНТ**. За 2018 г. по това перо са отишли 23 820 000 лв., за 2019 са предвидени 19 600 000.

За какво точно отиват тези пари не е ясно, но очевидно трябва да стане ясно. Интересно как в тази издръжка се вписва фактът, че БНТ разполага със 160 автомобила, от които 86 леки. Тези цифри са от отчета на БНТ пред СЕМ.

И още едно перо „плаче“ за осветяване. Това са т.нар. **външни услуги**. За 2018 г. са изплатени по тази линия 19 350 000 лв., от които 12 500 000 за „дълготрайни нематериални активи“ – такава е формулировката. Но какво означава всъщност това – дали става дума за плащане на права или за нещо друго не се знае, а трябва да се знае.

От тези 19 млн., 3 400 000 са отишли за „оборудване“. „Оборудване“ е формулировката, дадена в отчета. Ако става дума за закупена техника на такава стойност, запознати със сделката казват, че всъщност сумата е изкуствено „надута“. Освен това, и при тази сделка не липсват дежурните слухове за комисионни.

За 2019 г. по същата линия са планирани над 22 млн., от които 4.9млн. за дълготрайни материални активи, а 16.3 млн. – за нематериални активи. Разбира се, конкретиката и тук липсва, а очевидно е задължителна.

След като получа пълната картина за разходите по основните пера – заплати, издръжка, външни услуги, въобще няма да се поколебая публично да оповестя резултатите, както и да кажа какви са пътищата за излизане от кризата.

Още в самото начало ще поискам проверки и ревизии от съответните органи.

Структура на управление:

Винаги съм поддържал максимата, че „Когато искаш да свършиш една работа намиращ начин, а когато не искаш или не можеш – намиращ причина“. Животът е доказал, че и при най-добрите правила и при най-лошите, в най-голяма степен успехът зависи от човека. Правилният човек на правилното място ще направи и невъзможното за успеха на начинанието. Това с още по-голяма сила важи за професия като тв -журналистиката.

Извън хората, разбира се, структурата е тази, която може както да облекчи, така и да затрудни постигането на търсения краен резултат. В нашия случай има две доста разнородни предпоставки. От една страна новото съдържание на каналите, както и новият начин на работа, предполагат много по-голямо натоварване, много по-бърза реакция, засягане на много по-големи интереси. Това именно налага по такъв начин да бъде променена структурата на управление на БНТ, че да осигурява максимална яснота за правата и задълженията на всеки един орган на управление – като се започне от генералния директор, през Управителния съвет, Обществения съвет, Директорския съвет.

Безспорно една от най-главните задачи, която генералният директор трябва да извърши е, да създаде надеждните буфери за защита на телевизията от всякаква нерегламентирана политическа или бизнес задкулисна намеса във вреда на обществения интерес.

Дефинирането на новите права и задължения на отделните съвети ще направи възможно както за търсене на отговорност, така и за даване на повече правомощия – за премахване на дублиращи функции, за създаване на пълна прозрачност при обществените поръчки, за осветяване на критериите, отнасящи се до конкурсите при филмопроизводството, както и за външните продукции.

В крайна сметка, за всяка една дейност трябва да се установи категоричната практика за търсене на персонална отговорност и отчетност.

Що се отнася до промените в структурата на управление трябва да се има предвид, че ако към радикалните промени в каналите на БНТ добавим и сериозни, прибързани и недостатъчно обмислени структурни промени, хаосът би бил неизбежен.

Ето защо всяка една промяна ще се прави след обстоен анализ и преценка.

Конкретните мерки, свързани със структурата ще бъдат дадени едва след детайлно запознаване с плюсовете и минусите на сегашната ситуация в БНТ.

БНТ в дигиталната ера

Не забравям и огромната тема – **БНТ в дигиталната ера**. Дори за всеки ученик е ясно, че телевизията все повече се премества в интернет, че мястото на каналите на БНТ в интернет ще придобива все по-голямо, и то решаващо значение.

Вярвам сте убедени, че ще предприема всички необходими мерки нещата и в тази сфера да бъдат на възможно най-високото ниво. Никакъв проблем не е ако бях помолил някой от многото IT-експерти да ме консултира с предложения или концепции, пълни с „купешки“ изрази. Но смятам, че проблемът е другаде. Винаги ми е било интересно, когато спецовете в тази сфера говорят за „качване на контента“ на най-различни платформи. Но като че ли забравят простичкия факт – все пак контентът си остава най-важният. Кое то всъщност важи с особена сила и за БНТ.

Новият контент ще дойде, обаче, с **адски много работа**. Оттам ще се върне и доверието на зрителите, и достойнството на работещите в БНТ. Разбира се, ще се повиши и рейтингът. Естествено кадърните бързо ще се превърнат в звезди на истинската журналистика. След всичко това ще се промени и финансовото състояние. Ето така виждам пътя.

Започнах с това, че БНТ е в огромна, всеобхватна криза. За промяната са необходими неистови усилия. Знаем колко нерви ще ми коства, знам какви рискове ще ми донесе твърдата воля и намерение да осветля пътя на десетки милиони левове, които са давани и се дават за БНТ всяка година.

Но мисля, че си струва.

Освен това съм доказал, че знам как да го направя.

Имам и волята, и силата.